

З метою діагностики якості знань та професійної компетенції випускників здійснюється дистанційне незалежне on-line тестування.

Викладачі коледжу створюють та активно використовують персональні сайти, за допомогою яких відбувається дистанційна співпраця між викладачами і студентами. Ці сайти містять різноманітні теоретично-практичні матеріали, які допомагають студентам в освітньому процесі.

Комплексне застосування традиційних та інформаційних технологій забезпечує набуття студентами не тільки глибоких та міцних знань, а й уміння розвивати інтелектуальні, творчі здібності, самостійно працювати з різними джерелами інформації.

Нові інформаційні технології мають значний діапазон можливостей для вдосконалення навчального процесу й системи освіти загалом, дозволяють сформувати професійні компетентності майбутніх конкурентоспроможних фахівців харчової та переробної промисловості.

Література

1. Антопольский А. Б., Вигурский К. В. Концепція електронних бібліотек // Електронні бібліотеки. – № 2.2/99.
2. Архипов В. Ю. Інформаційно-пошукові системи Internet // Секретарська справа. – 2001. – № 2. – С. 85-89.
3. Витриховська О. П. Підготовленість студентів і викладачів до застосування інформаційних технологій у навчанні // Науковий вісник Національного аграрного університету. – № 109. – 2007. С. 361-366.
4. Крегман Д. Л. Мультимедиа своими руками. – СПб., 1999. – 528 с.
5. Сютюренко В. Електронні інформаційні ресурси: проблеми створення і використання. – К., 2007. – С. 361-366.

Мазоренко М. О., Грабар Н. Г.

УДК 378:130.2

Культурологічна освіта у сучасному вимірі

Надмірне захопленням молоді сучасними інформаційними технологіями спричиняє низку проблем. Відчувається особлива потреба у налагодженні культурного діалогу, адже існує велика кількість комунікативних засобів і посередників. Рішення проблем сприйняття цінностей і норм культури виступають головним завданням культурологічних дисциплін, які вивчаються студентами ХНТУСГ ім. П. Василенка. У статті акцентується увага на те, що культурологічні знання в певній мірі захищають від прийняття некомпетентних рішень у майбутньому.

Ключові слова: культура, міжкультурна комунікація, культурологічні дисципліни, цінності, культурний діалог.

Чрезмерное увлечение молодежи современными информационными технологиями влечет за собой ряд проблем. Ощущается особая потребность в налаживании культурного диалога, ведь существует большое количество коммуникативных средств и посредников. Решение проблем восприятия ценностей и норм культуры выступают главной задачей культурологических дисциплин, которые изучаются студентами ХНТУСХ им. П. Василенко. В статье акцентируется внимание на том, что культурологические знания в определенной степени защищают от принятия некомпетентных решений в будущем.

Ключевые слова: культура, межкультурная коммуникация, культурологические дисциплины, ценности, культурный диалог.

The excessive interest of youth in modern information technology entails a number of problems. There is a particular need in the cultural dialogue establishment, because there are a large number of communication tools and intermediaries. The resolving of the perception problems of culture values and norms is the cultural studies main task studied by KhNTUA students. The article focuses on the fact that cultural knowledge to some extent protects us from making incompetent decisions in the future.

Keywords: culture, intercultural communication, cultural disciplines, values, cultural dialogue.

У сучасних соціокомунікаційних умовах людина перебуває під дією неперервних потоків інформації здебільшого тієї, що передається по каналах мас-медіа. Очевидно, є необхідність навичок сприйняття інформації, умінь правильно розуміти значення аудіо-візуальних образів, і, як наслідок, більш компетентно і вільно поводитися з інформаційними потоками і орієнтуватися в них. Як свідчать факти, телебачення та Інтернет стали засобом і умовою процесу формування ціннісних орієнтацій людей. Найбільш небезпечним для свідомості й поведінки людей є вплив телебачення, яке найчастіше використовується цілеспрямовано для маніпулювання людьми, нагнітання агресії, страху, ненависті. Сьогоднішня ситуація в країні тому підтвердження.

Обмеженість і часто неможливість спілкування за інтересами і психологічна схильність заганяють сучасну людину в режим постійного примусового інформаційного обміну [5]. Це викликає дистрофію комунікабельності і обезцінює конкретну людину як носія інформації. Подібна ситуація свідчить про те, що в світі появляється суб'єкт з нерозвинутим мовленням, відсутністю навичок спілкування і запрограмованістю емоцій, але готовий до сприйняття і засвоєння будь-якого об'єму і якості інформації.

Існує думка, що культура необхідна людству, щоб вижити. Але це лише початкова її задача. Людству необхідно не тільки вижити, але й жити по-людськи [2]. Але, для того щоб вижити, суспільство має виробити таку систему взаємодії, яка забезпечувала б високу ступінь толерантності, готовності до компромісів. Культура, будучи регулятором і володіючи потужними творчими механізмами, здатна

виробити засоби обмеження агресії, деструктивних, руйнівних тенденцій [2].

Проблемам впливу культури на людську діяльність присвятили свої роботи Т. Берестова, К. Гірц, Д. Іванов, К. Генієва, Е. Кассіерер, Ю. Лотман, В. Миронов, Г. Паршукова, К. Степико, М. Хайдегер, В. Шинкарук та інші.

Теоретики також зазначають про ілюзорність інформації, вона задовольняє тільки утилітарні потреби людини і не веде до підйому культури, моральної насолоди. Інформаційному впливу головним чином піддається найбільш масова й активна частина аудиторії Інтернету – молодь. Інтернет для молоді – засіб відпочинку, джерело будь-якої інформації, простір без цензури, у якому можна без будь-яких обмежень висловити свої почуття, не переймаючись правилами граматики. Нині відчувається особлива потреба у культурі спілкування, адже сформувалися нові типи комунікативної взаємодії, завдяки великій кількості комунікативних засобів і посередників. Захоплення молоді віртуальним спілкуванням спричинило цілий ряд психологічних, етичних, лінгвістичних проблем. Люди стали більш недовірливими, схильними до конфліктів, замкнутими тощо.

Зарубіжні вчені теж занепокоєні надмірним захопленням людей сучасними інформаційними технологіями. Спосіб буття культури, що склався, прийшов до протиріччям когнітивного (ноосферного) стану медіасфери з ментальною різноманітністю діючих у ньому суб'єктів. Тому, цілком закономірно формування тенденцій усвідомлення ролі людини в русі цивілізації, зміні технократичного мислення на гуманітарне [10].

Очевидно, що під впливом систем масової комунікації відбуваються значні зміни культурного образу людей, а проблемні життєві ситуації потребують усвідомлення та переоцінки цінностей, які звичайно визначають і рівень комунікативних практик.

Система світоглядних універсалій – це своєрідний культурно-генетичний код, у відповідності з яким відтворюються соціальні організми. Радикальні зміни соціальних організмів неможливі без зміни культурно-генетичного коду.

Зміни в системі комунікації, як між окремими людьми, так і між культурами, обумовлені впливом науково-технічного прогресу, викликали необхідність аналізу стану культури, співвідношення її структурних елементів, виокремлення лідируючих компонентів і т. ін.

Прирошення культурних цінностей здійснюється через критику традицій і відкидання деяких «старих» цінностей. Так було завжди.

Однак нині швидкість руйнування старих цінностей різко збільшилась. Такий факт досить переконливо аргументує поет Д. Пригов: «Якщо раніше крізь нерухому» точку істини проносилися покоління, то тепер повз ошелешеної людини свищуть стилі і напрямки, які не встигають зжити себе до кінця і навіть інколи довести свою окремість і право». На його думку, нині «культурне покоління» скоротилося до п'яти – семи років. Виходить, що людина зростає в межах домінування одного культурного стилю, дорослішає в межах іншого, навчається при третьому, виходить на культурну арену при четвертому. Порушується синхронізація культури, коли новоутворення в ній формуються настільки стрімко, що не встигають адаптуватися до традиційної системи. Людям вже ніколи «увібрати» нові цінності, постійно співвідносити їх з попередніми. Починається споживання нових цінностей, причому відразу в готовому вигляді [8].

Можливо, охарактеризовану ситуацію можна пояснити стрімким нововведенням нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Нові умови комунікації пронизують всі рівні суспільної свідомості, в тому числі і завідомо рефлексивні, віддалені від буденності. Домінування цінностей масової культури стало об'єктивно руйнувати цінності високої культури. Диспропорція між високою і низькою культурами здатна спричинити серйозні наслідки. Вона породжує в людях, які не знають іншої культури, агресивність по відношенню до форм її прояву.

Нині необхідно стимулювати внутрішньокультурний діалог між високою і низькою культурами. Це надасть імпульс для розвитку культури в цілому і подолання тих зразків масової культури, які виступають антигуманними за своїм внутрішнім змістом. Для того, щоб культура могла існувати, ці два її аспекти – висока і низька – повинні перебувати у стані розумної гармонії по відношенню один до одного. У цьому сенсі особливого значення набуває інформаційна функція культури.

Як відзначають дослідники, сьогодення характеризується втратою багатьох цінностей, включаючи цінність інформації. Освіта стає формою існування людини в інформаційному суспільстві. Така тенденція позначена розширенням комунікаційного простору і відображає рух комунікаційних засобів сучасної культури назустріч людині, посилюючи його комунікативні запити, реалізуючи особливості міжособистісного спілкування, формуючи контекст і засоби зворотного зв'язку комунікації.

Хоча зростаючий освітній ценз підвищив вимоги до спілкування, але не навів (із-за відсутності цілеспрямованого навчання) до автоматичного набуття здібностей кожною освіченою людиною бути суб'єктом справжнього спілкування. Виникла парадоксальна ситуація – член соціуму відчуває потребу у високій культурі спілкування, а сам не відповідає повною мірою цим вимогам, тобто, будучи освіченою, він, по суті справи, не є культурним. Це відбувається ще й тому, що сучасне соціальне середовище змінюється швидше, ніж індивід, який в силу своїх фізіологічних, інтелектуальних, психологічних і моральних особливостей не здатний адаптуватися до стрімко мінливого світу.

ІКТ надають можливість побудови процесу навчання як «діалогу культур», формують діяльнісну основу вчення, вони задають соціокультурний контекст і контекст майбутньої професійної діяльності, ІКТ утворюють міжкультурний простір, в якому розвиваються емоції, відчуття, особові якості. Використання ІКТ приводить до зростання обсягу нових знань і до розвитку здатності критичного аналізу інформації, розвивається здатність ефективно взаємодіяти у віртуальній і реальній міжкультурній комунікації.

Відомо, що проблеми сприйняття цінностей і норм культури виступають головним змістом передачі соціального і культурного досвіду у вихованні, освіті за допомогою соціокультурних інститутів, серед яких необхідно виділити сім'ю, школу, бібліотеку, оточення, а нині ще й глобальну мережу – Інтернет.

На сьогоднішній день Інтернет є найбільшою глобальною комп'ютерною мережею у світовому інформаційному просторі, яка містить гігантський швидко зростаючий обсяг інформації, що нараховує більше ста мільярдів одиниць. Кожен користувач має доступ до будь-якого інформаційному ресурсу Інтернет. У зв'язку з постійним зростанням обсягів інформації в Інтернет створюються різні засоби, зокрема інформаційні системи, для систематизованого накопичення інформаційних документів і поліпшеного, прискореного ознайомлення з накопиченими знаннями сучасних користувачів. Набираючи все більшого значення і нових функцій Інтернет невпинно розгортається. Ця мережа все частіше застосовується не тільки для пошуку інформації і комунікацій, але й для навчання, електронної комерції і в інших галузях, знаменуючи початок формування глобального мережевого співтовариства [3].

Студенти – це представники різних соціальних шарів і національностей. Комунікація між ними ґрунтується на відмінностях

між містом і селом за стилем і темпами життя перш за все, а потім несе відбиток і на міжособові стосунки і спілкування. Знайомлячись, студенти використовують при спілкуванні вербальну мову, яка не є рідною, принаймні, для одного з них, а інколи і для обох. Тим самим змісту слів властива невизначеність, а культурні відмінності у використанні невербальних каналів роблять цю невизначеність ще більшою.

Сучасний ВНЗ теж може створювати умови для розвитку особистості, у тому числі – для формування готовності до міжкультурної комунікації як найважливішого чинника його повноцінної соціалізації і самореалізації в суспільстві. Проте, превалювання інформації, що набуває опосередкованого характеру, стає основою колективного розвитку. Складна динаміка соціальних процесів, дія суспільних змін на буденне життя індивідуума роблять його залежним від потоку різноманітних інформацій, повідомлень, як потрібних йому в його повсякденному житті так і не потрібних. Все менше і менше інформації, потрібної для життя в колективі, він може придбати, спираючись на особистий досвід [4].

З позиції міжкультурної комунікації, В. М. Межуєв, представляє глобалізацію у зрізі культурних запитів як процес, що зв'язує країни та народи відносинами такого порядку, при якому люди, незалежно від свого національного походження чи місця проживання, володіють рівним доступом до багатства світової культури та рівними можливостями у своєму духовному розвитку. У такому контексті міжкультурна комунікація є процесом взаємного обміну цінностями, ціннісними установками, що відбуваються під час міжкультурної взаємодії між різними суб'єктами, якими виступають індивіди, соціальні групи, культури, цивілізації [6].

На думку теоретиків, головне завдання міжкультурної комунікації у сучасному соціально-політичному світі – попередити усі можливі культурні конфлікти, схилити людей до взаємоповаги та взаєморозуміння. Міжкультурна комунікація не лише може попередити невеликі конфлікти на індивідуальному рівні, а й значні культурні конфлікти між країнами, релігіями, етносами, які можуть перерости у повстання та війни. Лише за умов взаємодовіри та взаємозалежності людство має шанс існувати у гармонійному та стабільному суспільстві [10].

Практика також підтверджує, що нині є необхідність у впровадженні навчальної дисципліни з міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація характеризується тим, що її учасники під

час прямого контакту використовують спеціальні мовні варіанти та дискурсивні стратегії, що відрізняються від тих, якими вони користуються для спілкування всередині своєї власної культури. Інколи міжкультурну комунікацію називають ще крос-культурною, оскільки вона описує явища перехресного, взаємного спілкування представників різних культур [11].

Потреба в знанні про культуру зростає в періоди ускладнення, дестабілізації ситуації, посилення тривожності в суспільстві, наслідком чого стає маргіналізація не тільки окремих людей, але і цілих соціальних груп, що втрачають свою соціальну ідентичність в наслідок різких змін соціально-економічної структури суспільства.

Культурологічні знання певною мірою захищають від прийняття некомпетентних рішень, рішень з точки зору миттєвої ефективності. Як справедливо зауважила професор Н. Багдасар'ян: «для людини, культурологічно освіченої, немає культури своєї і чужої, культури більш цінної або менш цінної, людей культурних і некультурних, а є своя культура і інша, в тій же мірі унікальна, і є розуміння того, що чим культурна система різноманітніша, тим вона стійкіша» [1].

Культурологічні дисципліни вчать виявляти ці механізми і оволодівати ними. Виховна місія культури спрямована на розширення кола спілкування, розвиток духовності кожної людини, на досягнення культурного сенсу різних епох, творчості народів і окремої особистості. Зокрема, студенти ХНТУСГ ім. П. Василенка при вивченні дисципліни «Культурологія» ознайомлюються з сучасними концепціями, поняттями, категоріями, історією культури різних країн світу. Саме культурологія як наука і навчальна дисципліна, яка вивчає культуру як складний цілісний феномен, дозволяє побачити соціокультурний, історико-культурний контекст професійної діяльності і надає знанню надзвичайну ємність.

Отже, перед освітянами постають проблеми формування сучасної системи цінностей, питання патріотизму, національної єдності, традицій суспільства, які потребують негайного вирішення, оскільки люди як прогнозують вчені, в майбутньому житимуть більшою мірою не в національному, а в глобальному просторі. Для того, щоб кожен відчував ефективність глобального простору, слід набутися певних навичок та вмій. Саме тому більшість дисциплін потребує модернізації.

Як свідчить практика нині змінюється система пріоритетів. Технократична парадигма відійшла в минуле. Звідси, гуманітарним кафедрам необхідно обирати такі напрями діяльності, які б сприяли

розвитку людини як особистості. Раніше, держава опікувалась становленням кожного, в ній людина сприймалась, як гвинтик, що підтримує механізм. Вищі навчальні заклади підпорядковувались цій ідеологічній догмі. На сьогодні у світовому вимірі є потреба в креативних особистостях, активних, цілеспрямованих. Завдання навчального закладу допомогти формуванню такої особистості.

Література

1. Багдасарьян Н. Г. Культурология: учебник для вузов / Н. Г. Багдасарьян. — М., 2007.
2. Гарсия Д. О понятии «культура» и «цивилизация» / Д. Гарсия // Вопросы философии. — 2002. — №12. — С. 228–234.
3. Грабар Н. Г. Дифференціація комунікаційної взаємодії в соціокультурному просторі / Н. Г. Грабар // Освіта регіону. — 2012. — №1. — С.184–188.
4. Грабар Н. Г. Інформаційні потреби та інформаційна культура в сучасному вимірі / Н. Г. Грабар, Т. Б. Соколовська // Бібліотечний Форум України. — 2014. — №3. — С. 5–8.
5. Дрыбин В. В. Библиотечное общение / В. В. Дрыбин // Библиография. — 2002. — №2. — С. 97–99.
6. Межуев В. М. Культура в контексте модернизации и глобализации / В. М. Межуев // Теоретическая культурология. — М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, РИК 2005. — С. 317.
7. Пегенева И. А. Роль культурологического образования в подготовке библиотечных специалистов / И. А. Пегенева // Молодые в библиотечном деле. — 2009. — №4–5. — С. 33–36.
8. Пригов и концептуализм: Сборник статей и материалов / Сост. Ж. Галиева. — М.: Новое литературное обозрение, 2014. — 336 с.
9. Сніца Т.Є. Міжкультурна комунікація як суспільний феномен / Т. Є. Сніца // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки. — 2014. — Вип. 3. — С. 146–153. — Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
10. Хан, В. На пути к целостности / В. Хан // Alma mater. — 1992. — № 2. — С. 3–10.
11. Hinner M. V. The importance of Intercultural communication in globalized world / M. V. Hinner. — 1998. — Mode of access: <http://www.bwl.tu - Freiburg. De /English /forschung / Globl /pdf>

Данченко І. О.

УДК 37.378.1.14

Педагогічні підходи забезпечення ефективності педагогічної технології формування соціальної зрілості особистості студентів вищих аграрних навчальних закладів